

практыкум

практыкум

Сяргей Шапран

...калі наўна лічыш, быццам дасягнуў
абсалютнага шчасця, у гэты момант
зайсёды ёсьць шанец уступіць у дзярмо...

Альтэрнатыўная гісторыя

*Антalogія сучаснага беларускага гісторычнага
і літаратурнага анекдоту*

*Падчас знаёмства з расейскім прафесарам эстэтыкі і ад-
начасова аўтарам трохтомнага выдання «XX век в предани-
ях і анекдотах» Юрыйем Боравым аўтар гэтых радкоў паці-
каўтуся, ці ведае Юрый Барысавіч хоць адзін беларускі літара-
турны анекдот? Аднак паважаны прафесар альнуўся ў безвы-
ходным становішчы. Між тым анекдоты – гэта тая самая
вусная культура (форма інтэлігенцкага фальклору, згодна
тлумачэнню, якое прапанаваў Ю.Бораў) і нацыянальная
гісторыя, хай нярэдка і міфалагізаваная. Да таго ж анекдоты
– каларыт і эпізоды эпохі. Бяз іх гісторычнае бытапісанье
любой нацыі ня можа быць поўным. Тым больш, што
сённяшняя гісторыя пішацца на нашых вачах, і бывае, што
сутнасць нейкай падзеі лепши можа расцлумачыць які-небудзь
анекдот, чым афіцыйна-пропагандовае паведамленыне. Ён жа
лепши за якую папяровую біяграфію можа і чалавека ахаракта-
рызаваць. Праўда, даць веры ў такі анекдот бывае вельмі няп-
роста, нават калі аповяд ўзде ад першай асобы, якая да таго ж
была съведкам таго, пра што апавядаеца. Аднак, па тлума-*

чэйні Ю.Борава (*заўваўсым, што не паважаны прафесар, канешне, «адкрыў» гэты жсанр, пачатак якога трэба шукаць яничэ ў дапушкінскай эпосе, але менавіта Ю.Бораў, першым абсалютна сур'ёзна паставіўшыся да гістарычных анекдотаў, навукова кла-сіфікаўшы іх*), дакладнасьць тут не абавязковая – яна можа быць толькі магчымай (ці наогул можа адсутнічаць – такія ўжо законы жсанру). Тым ня менш, гістарычная каіштоўнасць такіх анекдотаў можа быць вельмі вялікай, бо гэта і ёсьць альтэрнатыўная гісторыя, аналізуючы якую ў будучым магчыма будзе вызначыць гістарычны рэаліі, якія не былі зафіксованы ў дакументах. I, на наш погляд, было б вялікай памылкай, ігнараваць беларусам свае літаратурныя і гістарычныя анекдоты (маўляў, мы вышиэй за гэты «нізкі» жсанр!), тым больш, што яны насамрэч ёсьць. Прыйшоўшы аднойчы да такой высновы, мы пачалі мэтанакіравана зьбіраць іх. Першыя публікацыі з'явіліся спачатку ў «Белорусской деловой газете», пасля на старонках «Комсомольской правды» в Белоруссии». Аднак паколькі артыкулы былі раскіданыя ня толькі па розных выданнях, але і ў часе, аўтар палічыў мэтазгодным сабраць некаторыя з тых анекдотаў пад адным “дахам” (*заўваўсым, што на гэтым наша праца ня скончаная – насамрэч гэта толькі съціллы пачатак*).

Абсалютна сур'ёзна і з вялікай пашанай да герояў публікацыі,

Сяргей ШАПРАН.

Жывы класік

Аднойчы падчас сустрэчы з настаўнікамі нехта з захапленнем павітаў Івана Мележа:

— Як мы радыя бачыць жывога класіка!

Іван Паўлавіч адказаў:

— Амаль жывога.

За савецкія...

У той раз Андрэй Макаёнак прыехаў, здаецца, з Амерыкі. У кішэні ў яго заставалася некалькі даляраў. Увечары Макаёнак зайшоў у буфет, што знаходзіўся ў гасцініцы «Мінск», і за даляр купіў бутэльку каньяку. Ужо на наступны дзень драматурга выклікаюць у ЦК і па-бацькоўску дакараюць: савецкі чалавек павінен купляць каньяк не за даляры, а за савецкія рублі!

У нас, беларусаў...

Празаік Франц Таўрын распавядаў, што амаль кожны раз пасля таго, як галоўнага рэдактара «Новога мира» Аляксандра Твардоўскага (які, як вядома, сваім паходжаньнем меў да Беларусі саме непасрэднае дачыненьне) выклікалі на «апрацоўку» ў ЦК, Аляксандр Трыфанавіч, выходзячы, гаварыў:

— Как говорят у нас, белорусов, пережили лето горячее, переживем и говно собачее.

Шкада

Аляксандр Твардоўскі вельмі цікавіўся Беларусью і, у прыватнасці, спрэвамі беларускага Саюзу пісьменнікаў. Прычым аднаго з беларускіх сучасных «класікаў», народнага пісьменніка Беларусі, аўтар «Цёркіна» называў не інакш, як «съвінапасам», і лёгка пасмейваўся над Петrusём Броўкам, які быў у той час старшынёй СП:

— Няўжо няма на Беларусі разумнага габрэя, каб было каму кіраваць Саюзам пісьменьнікаў?! — пытаяўся Твардоўскі ў Васіля Быкава.

— Габрэй ёсьць, — адказваў Быкаў. — І разумныя таксама, але ж не ў кіраўніках.

— Шкада, — заўважаў Аляксандр Трыфанавіч.

Настаўнік

Пятрусь Броўка, наведваючы землякоў у Пуцілкавічах, пачаў распытаўца пра аднагодкаў: хто дзе, чым займаецца? Яму адказваюць: Хвядос на ферме працуе, Аўлас кароў пасьвіць, а Якуту настаўнікам зрабілі. Броўка зьдзіўлены:

— Як гэта Якута настаўнікам стаў?! Ён жа ўсяго адзін клас з калідорам скончыў!

— Дык ён на конезаводзе настаўнікам! — абсалютна сур'ёзна адказваюць Броўку землякі.

Памерці, але не чыхнуць

Кінарэжысёр Уладзімір Арлоў распавядаў, як Алег Мікалаевіч Яфрэмаў, які кіраваў МХАТам, прыгадваў:

— Землякі твае, купалаўцы, гастралявалі тут пасъля вайны, я яшчэ студэнтам быў. Уразілі съпектаклі, уразілі. Памятаю, што Ждановіч іграла Джульету. І вось у апошняй сцэне, ва ўсыпалыні, калі яна ляжыць мёртвая, накрытая цюлем, артыстка раптам чыхнула! Цюль узыляцеў — рогат! Гэта ж непрафесіянальна! Яна павінна была памерці, але не чыхнуць!

«Ідэалагічная памылка»

У запісных кніжках Алеся Адамовіча: калі Ільічоў быў сакратаром ЦК КПБ, супрацоўнікі Інстытута літаратуры АН БССР Пшыркоў, Перкін ды іншыя, рыхтуючы для дакладу першага сакратара так званую «літаратурную частку», зрабілі «абавязковую» заўвагу аб «рэцыдывах нацдэмаўшчыны і іншай бесаўшчыны» ў пасъляваенны перыяд. Аднак ніякіх імёнаў не назвалі. Прачытаўшы «літчастку», Ільічоў спытаў:

— Хто пісаў?

— Такія-та.

Пасъля чаго ўзяў і ўпісаў прозьвішчы аўтараў дакладу. У выніку тыя гадоў дзесяць пасъля адмываліся ад «ідэалагічных памылак».

Паварот сюжету

Васіль Быкаў распавядаў пра актыўных аратараў, якія яшчэ ў савецкія часы любілі па лініі бюро пропаганды літаратуры «хадзіць у масы». Так аднойчы група маскоўскіх пісьменьнікаў накіравалася ў Дом састарэлых. Выступілі — чыталі вершы і эпічныя ўрэйкі, прычым кожны ва ўступным слове не прамінуў распавесці, як ён любіў бацькоў і клапаціўся аб іх.

Затым быў званы абед: чабрацовы чай, блінчыкі плаваюць у масыле... Пасъля абеду да задаволеных і лісьняных ад ежы інжынеру чалавечых душаў падышла бабуля і ціха папрасіла:

— Вы радзей да нас прыязджайце...

— Чаму?! — зьдзіўляюцца госьці.

— Пасъля вас нас цэлы тыдзень пярлоўкай кормяць.

Не да жартаў

Аднойчы паехаў Васіль Быкаў у Францыю. А там вырашылі: паколькі Быкаў – пісьменнік савецкі, значыць – камуніст. І вось вязуць яго да кіраўніцтва Камуністычнай партыі Францыі і распавядають пра свае справы. Затым пытаюцца:

— Што будзе, калі мы пераможам?

Быкаў сходу адказвае:

— Па першым часе будзе цяжка, пасъля – нармальна.

— Тоё ж самае гаварыў і ваш сакратар ЦК Капітонаў!..

Быкаў пасъля съмяяўся: «Я сказаў, каб ад мяне адчапіліся, а яны – сур’ёзна!»

Гучны балет

Яўген Глебаў запрасіў Быкава на прэм’еру сваёй «Альпійскай балады». Калі балет скончыўся, Глебаў пацікавіўся, ці спадабалася Быкаву? І Васіль Уладзіміравіч адказаў:

— Спадабалася. Толькі было вельмі гучна.

Кантата для ўрада

Яўген Глебаў распавядадаў свайму сябру кінарэжысёру Уладзіміру Арлову, як прымалі аднойчы ў Палацы спорту яго «Ленінскую кантату»: «Шэсць тысячаў чалавек, увесь урад у ложы. А ў мяне ў партытуры 8 літаўраў, 2 вялікія барабаны там-тамы, два хоры, два сімфанічныя аркестры – я-я-як грамыхнулі фортэ адразу! Усе напалохана прыціхлі, а Машэраў пытаеца:

— Яўген Аляксандравіч, чаму так аглушальна?

А я яму:

— Спрацаваў мой вопыт работы ў ТЮГу: калі гучна пачынае аркестр, дзеци адразу перастаюць шумець”.

Калі да абеду не пасъпей ...

Глебаў сачыняў наступным чынам: сімфонію за два месяцы, за паўгоду – балет, а пра стварэнне песені, пасъмейваючыся з калег-капуш, звычайна гаварыў:

— Калі не напісаў песню да абеду, дык ужо і ня трэба яе вымучваць.

Як Глебаў патушыў “пажар”

Уладзімір Арлоў зноў жа прыгадваў: Віктараў, Марухін і Глебаў каля рапаялю ў вялікай зале перазапісу гуку кураць, спрачаючыся ўжо некалькі гадзінай запар. Час ад часу падыходзіць пажарнік і ўсё больш рашуча забараняе курэнне. Урэшце рэшт абяцае нават выключыць съятло. Тады Віктараў – інвалід-франтавік! — грукнуў палкай і ўзлавана закрычаў:

— Я скончыў кансерваторыю! Я іграю на рапайлі! Я пішу сцэнарыі і здымую фільмы! У мяне няма іншага жыцця! Усё мае жыццё тут, на студыі! Дык што, я ня маю правоў...

Пажарнік, як і мае быць, быў няўмольны. І тады ўступіўся Яўген Глебаў. Спакойна патушыўшы цыгарэту, ён звярнуўся да Віктараўа:

— Вось ты, Рычард, пералічыў шмат з таго, што можаш у жыцці. А гэты чалавек

можа толькі адно: забараняць курэнъне. І ты хочаш пазбавіць яго гэтага! Гэта ўсё роўна, што ў цябе забраць магчымасць іграць на раялі, пісаць сцэнары і здымаш кіно.

Усе засьмяяліся, напружаныне было зьнятае, цыгарэты патухлі. Праўда, не-надоўга.

Балеты презідэнта

На юбілей да Яўгена Глебава з букетам ад Лукашэнкі прыходзіць кіраўнік адміністрацыі презідэнта Іван Антановіч і дакладвае:

- Презідэнт цэніць Вас!
- І я яго цаню, — адказвае юбіляр.
- Презідэнт паважае Вас!
- І я яго паважаю.
- Презідэнт вельмі любіць Ваши балеты!
- І я яго балеты люблю, — рэхам адказвае Яўген Аляксандравіч.

Каленаўкленчаны

Дыктар Беларускага радыё і тэлебачанъня і адначасова вядучы тысячаў філарманічных канцэртаў Уладзімір Шаліхін, калі быў ужо на пенсіі, аднойчы быў уражаны бліскучай ігрой непаўторнай Стэфаніі Станюты і, жадаючы сказаць ёй «дзякую», пайшоў за кулісы, дзе адразу ўпаў перад ёй на калені... «Аднак перастаяў, — успамінаў пасыля Уладзімір Аляксеевіч, — бо адчуваю: устаць не могу і пачынаю падаць. А яна хоча мяне падтрымаць, але ж я прашу: «Ня трэба, Вы ўпадзеце разам са мною!»

Пасьмяяўшыся пасыля разам са Стэфаніяй Міхайлаўнай, Шаліхін прыйшоў да высновы: у салідным узроўніце трэба становіцца не на адно калена, а на два.

Як Шаліхін забыўся прозвішча презідэнта

У той раз Уладзімір Аляксеевіч вёў урадавы канцэрт, на якім прысутнічаў таксама і презідэнт. І вось па ходу Шаліхін павінен быў зрабіць аб'яву, што ў зале прысутнічае кіраўнік дзяржавы. Вядучы добра пастаўленым голасам гаворыць: «У зале прысутнічае презідэнт Рэспублікі Беларусь Аляксандр Рыгоравіч...» — і тут павісае цяжкая паўза... Шаліхін пасыля прыгадваў: «Я проста забыўся яго прозвішча! Пакуль жа успамінаў, перадумаў шмат чаго: усё, гэта твой апошні канцэрт! Табе ж ніхто не падкажа!!.. Я і раней пару разоў забываўся на прозвішчы салістаў, але тады нехта мне дапамагаў. А зараз стаю, як голы, і думаю: навошта ты сказаў «Аляксандр»?! Ну сказаў бы толькі «презідэнт Рэспублікі Беларусь» і ўсё! А паўза вісіць! И раптам падумаў: госпадзі, у яго ж такое знаёмае прозвішча! И якраз тады яно і усплыло...

Пасыля ўжо сябры гаварылі Шаліхіну, што ім, наадварот, падалося, што ён съпіцыяльна выгрымліваў паўзу, каб на прозвішчы презідэнта сканцэнтраваць асаблівую ўвагу. Аднак Уладзімір Аляксеевіч шчыра прызнаўся: «Проста я марудна успамінаў».

Як Шаліхін фатографаваўся разам з презідэнтам

У адзін з прыездаў у Менск вядомага опернага сьпевака Дзьмітрыя Хварастоўскага запрасілі за кулісы. Разам з ім пайшоў і Шаліхін, які пасыля распавядаў: «Мы пайшли і нават пілі разам з Лукашэнкамі канъяк. Презідэнт пытаўся ў Хварастоўскага:

— Вы былі ў Краснайрску?

— Так.

— А Лебедзя ведаеце?

— О! Яшчэ як!

Пасыль Лукашэнка раптам сказаў, што сёньня, нарэшце, зразумеў, што пяніст таксама нешта значыць...

Затым презідэнцкі фатограф зняў усіх трох. Уладзімір Аляксееўіч доўга спрабаваў здабыць той фотаздымак — патэлефанаваў саветніку па культуры, аднак, пачуў у адказ: «Гэта да фотографа». Тэлефануе, і фатограф адказвае:

— Ня маю права даваць ніякія фотаздымкі!

— Мне патрэбны толькі Хварастоўскі і я!

— Ня маю права. Тым больш, што вы стаіце там з кілішкамі.

— Ну тады адрэжце нам рукі!!!

Патэлефанаваўшы кіраўніку презідэнцкай адміністрацыі, Шаліхін дазнаўся, што звяртатца трэба ўсё-такі да дарадцы па культуры. Звярнуўся і атрымаў адказ: «Пішице ў сакратарыят прэзідэнта!» Напісаў. Адказу няма. Шаліхін зноў тэлефонуе: «Як дрэнна працуе сакратарыят — ужо тры тыдні прайшло!..», аднак дарадца кажа: «Дык Ваш ліст да мяне і пераслалі! Навошта Вам гэты фотаздымак?..»

Здаецца, Уладзімір Аляксееўіч так і не атрымаў таго фотаздымку — нават без Лукашэнкі і без рук.

Нечаканы ёфект

Цікава авалодваў беларускай мовай Георгі Вылчаў. Напрыклад, Уладзімір Караткевіч і Рыгор Барадулін навучалі балгарскага паэта і перакладчыка такой беларускай песні:

Ой, жаль, не памалу
Любіў дзеўчыну змалу,
Любіў дзеўчыну змалу,
Любіў ды ня ўзяў.
Ой, жаль, жаль.

Аднак Вылчаў кожны раз сипяваў: «Ой, жал, жал не памалу».

«Такім чынам атрымліваўся цікавы ёфект, — съмяяўся пасыль Рыгор Барадулін, — песня атрымлівала зусім новае прачытаньне дзякуючы такой вось гульні словаў».

Ухіліст Барадулін

Дзядзька Рыгор ніяк не хацеў уступаць у Камуністычную партыю Савецкага Саюзу. Як яго ні агітавалі! Угаворвалі на самым высокім узроўні... Ужо напярэдадні свайго 50-годдзя Барадулін вырашыў адказаць няпэўна:

— Вось калі пяцьдзясят будзе, тады і падумаю.

Аднак як дзень нараджэння прайшоў, юбіляр зноў знайшоў, як адмовіцца:

— Неяк няёмка ў пяцьдзясят гадоў уступаць — гэта ж дыскрэдытуе самую партыю!

Сакрэтныя рыфмы

У савецкія часы перад тым, як паехаць за мяжу, пісьменнікаў звычайна інструктавалі. І вось зьбіраецца Барадулін на блокаўскую канферэнцыю ў Італію, а яму даюць прачытаць паперу, у якой напісана, што вораг маскіруеца пад выглядам ліфцёраў, таксістаў і г.д. Дзядзька Рыгор нават чытаць ня стаў. Яму гавораць:

— Адзін наш паехаў за мяжу, дык у яго сумачку зрэзалі!

— Ён там застаўся? — пытаеца Барадулін.

— Не. А раптам Вы застанецеся?

— Каму я там трэба?!

— А чаму Вы гэта не чытаеце?

— Я гэтае несусьвесьце раней чытаў.

— Не прачытаеце — не падпішам Вашыя дакументы.

У выніку Барадулін ужо ў каторы раз прачытаў пра маскіруючыхся ліфцё-раў і таксістай. Прачытаў, яму кажуць:

— Падпішыце, што азнаёмлены з правіламі паводзінаў за мяжой, — і паслья паўзы: — А раптам усё-такі застанецеся?

— Хто карміць мянен будзе?

— А калі сакрэты выдадзіце?

— Якія сакрэты?! Рыфмы?!

У другі ж раз, напярэдадні вандроўкі ў Балгарыю, у Барадуліна зноў запытайлі:

— Ці ёсьць у Вас доступ?

— Да чаго? Да рыфмаў?

— А калі сур'ёзна?..

Дом Напалеона

На адрас ушацкага музею прыйшоў ліст з Францыі: тамтэйшы гісторык пытаецца, ці захаваўся ва Ушачах дом, у якім начаваў Напалеон у ноч з 22-га на 23 ліпеня 1812 году? Канешне, ні дому, дзе адпачывала французскі імператар, ні наогул якой-небудзь старой забудовы ва Ушачах не засталося: што ня зынішчыла вайна, парушылі раённыя будаўнікі. І калі да Барадуліна з Хельсінкі патэлефанаваў Васіль Быкаў, і той распавёў сябру, якія клопаты турбууюць дырэктара ўшацкага музею, Быкаў лаканічна параіў: дом, дзе начаваў Напалеон, пабудаваць, не марудзячы!

Творчы рост

Рыгор Барадулін тэлефануе Васілю Быкаву ў Нямеччыну наконт яго новай кнігі. Віншуе з Калядамі, перадае паклоны і прывітаныні ад усіх — нават ад свайго ката Мірона. Ужо напрыканцы кароткай размовы Быкаў раптам гаворыць:

— Чытаў у «Белорусской деловой», як вы з Караткевічам куплялі навагоднія елкі. А яшчэ чытаў, як ты ў інтэрв'ю раіш, як трэба пахмяляцца. І дасюль памятаеш! Ты ўжо друкуюцца ў разьдзеле «кулінарыя». Расьцеш!

Літаратурны герой Янка Брыль

Уладзімір Караткевіч пакінуў і такі запіс пра Янку Брыля. Прыкладна ў 1946 годзе 15-гадовы Караткевіч пісаў трагедыю з крыжацкіх часоў (як пажартаваў Уладзімір Сямёновіч, «раман з жыцця мамантаў»). І трэба было прыдумаць прозвішча аднаго з герояў. А прозвішчы пачынаючаму пісьменніку даваліся дужа цяжка. Як раптам па радыё, ці яшчэ як, Караткевіч пачуў імя, якое падалося яму прыдатным — так і зявіўся літаратурны герой Янка Брыль. Уладзімір Сямёновіч паслья кляўся, што не прачытаў у той час першай кнігі Івана Антонавіча. Тым больш, што Караткевічай Брыль зусім ня быў падобны на сапраўднага Брыля — нават быў, здаецца, удаўцом.

Распавядаючы гэтую анекдатычную гісторыю, Караткевіч пісаў: «Трэба будзе неяк дабрацца да гэтага забытага ў Оршы опуса ды спаліць яго... [...] (А то зганьбіш і сябе, і, галоўнае, сябра. Уявіце сабе трагічнага героя, напісанага кімсьці з мянен або, нават, з майм прозвішчам. Жах!)»

Замест венецыянскага прызу

Кінарэжысёр Ігар Дабралюбаў не заўсёды меў магчымасць асабіста прадстаўляць свае карціны на кінафестывалях за мяжой.

— Аднойчы я ў Венецыю не патрапіў, — распавядадаў Ігар Міхайлавіч. — Мне паведамілі, што мае дакументы спазыніліся, а насамрэч... Ну, лафа ж зъезьдзіць у Венецыю, тым больш — за дзяржаўныя сродкі! Таму нехта спрытны з Дзяржкіно ССР паехаў замест мяне. Я ж у гэты час ляжаў дома з прышчэпкай ад халеры, паколькі ў апошні момант прыйшло паведамленыне, быццам у Венецыі халера і трэба зрабіць прышчэпку. Прыбягаю ў санэпідэмстанцыю:

— Венецыя! Трэба ехаць!

Мне робяць прышчэпку і пасыля гавораць:

— Паўтары тыдні пачакаем — трэба паглядзець, як прывілася першая прышчэпка. Затым зробім другую.

— Рабіце адразу дзъве! — прашу.

— Будзе балюча.

— Зато Венецыю пабачу!

Я нават чорны касыцюм набыў, і «бабачку» мае жанчыны мне зрабілі. І вось усе паехалі, я ж у гэты час ляжаў дома, каленкі ад болю падцягнутыя да падбародку...

Пасыля, памятаю, бягу неяк на кінастудыю, лыле дождж, я вышыгваю з паштовай скрыні газету і толькі сеў у трамвай, як адразу прачытаў, што мой «Іван Макаравіч» атрымаў у Венецыі прыз! І адбылося гэта без мяне...

Але неаднойчы дабралюбайскія дакументы «не пасыпявалі» своечасова. Таму рэжысёр неяк пацікавіўся ў Маскве:

— Чаму так: карціна мая атрымлівае прэмію, я — яе аўтар, аднак я — тут, а фільм — там?!

І пачуў у адказ:

— Будзьце ўпэўнены, Ігар Міхайлавіч, што Вашую карціну прадстаўлялі вельмі дастойныя людзі.

— Ахвотна веру, — толькі ў засталося што пагадзіцца Дабралюбаву.

Караткевіч і касманаўты

У 1985 годзе ў Оршы праходзіў семінар творчай моладзі, на якім сярод іншых выступалі партыйныя і савецкія работнікі, якія перасыцерагалі маладых літаратаў ад ідэалагічных і палітычных памылак. І вось падчас семінару зусім яшчэ тады малады пісьменнік Уладзімір Арлоў заўважыў, што ў сваім выступе сакратар гаркаму партыі ні слова не сказаў пра Уладзіміра Караткевіча, хоць Оршу, у першую чаргу, праславілі не дасягненыні ў сацыялістычным спаборніцтве, а канкрэтны чалавек — апостол беларускай культуры Уладзімір Караткевіч. І таму Арлоў пратануе назваць імем Караткевіча вуліцу, на якой той жыў. Парцакратар адреагаваў імгненна: ідэалагічна гэта будзе няправільна, таму што вуліца тая носіць імя касманаўтаў.

— Як, адразу ўсіх касманаўтаў?! — пацікавіўся Арлоў.

— Так, усіх адразу.

— Яны што, усе нарадзіліся ў Оршы ці жылі тут? — не здаваўся літаратар.

Аднак яго апанент таксама быў надзелены пачуцьцём гумару:

— Яны над Оршай праляталі...

Тым ня менш, вуліца імя Уладзіміра Караткевіча ў Оршы ў хуткім часе ўсё ж з'явілася, а потым быў адкрыты помнік пісьменніку і яго музей.

Разам ці асобна?

Падчас вайсковых збораў рэдакцыя дывізіённай газеты, кіраваў якой Уладзімір Арлоў, павінна была атрымаль сыпірт. Прарашчык, які даставіў яго, заяўіў: «Мы вам для абслугоўвання друкарскай машыны ў сапраўднасці павінны 5 літрай. Калі вы падпішацесь ў ведамасці за пяць, дам вам два літры. Не падпішацесь —

ня будзе ні кроплі!» Стаяў такі моцны мароз, што зуб на зуб не трапляў, і каманда Арлова была гатовая напісаць усё, што заўгодна, — нават і 50 літрафу!.. Атрымаўшы такім чынам 2 жаданы ўсёй душой літры і адразу выпіўшы іх, газетчыкі ляглі спаць. Аднак уначы са штабу прыехаў палкоўнік, які паспрабаваў падняць падначаленых Арлова дзеля таго, каб пачаць рыхтаваць пазачарговы газетны нумар. Але паколькі тыя знаходзіліся ў расслабленым стане, адзін з «запасынікоў» паслаў палкоўніка куды далей і зачыніў за ім дзъверы на кручок.

Раніцой Арлова выклікалі да генерала, які камандаваў манеўрамі. На стале перад ім ляжаў рапарт начнога візіёра, у якім было літаральна наступнае: «У адказ на загад выдаваць газету, капітан запасу такі-та паслаў мяне на...» — гэта было напісаны ў адно слова. Генерал, тупаючы нагамі і размахваючы паперай, грозна запытаўся:

— Што Вы, Арлоў, як рэдактар, скажаце на гэта?

І пісьменнік, зазірнуўшы ў рапарт, адказаў:

— «На ...» трэба пісаць асобна.

Трэба думаць, пачуць ё гумару (ші нешта накшталт да таго) ў генерала ўсё ж было, бо скандальная гісторыя ня мела нікага працягу.

30 секундаў дзеля аўтографаў

Аднойчы на сустрэчу Васіля Сёмухі і Уладзіміра Арлова з брэсцкімі чытачамі завітаў (зразумела, абсалютна выпадкова) і намеснік мэра Берасьця, які ўсяляк замінаў адказваць на пытаныні, а напрыканцы запатрабаваў (верагодна, надзвычайна цэнячы пісьменніцкі час), каб, раздаючы аўтографы, госьці ніякіх пажаданыняў не пісалі, а толькі расыпіваліся. «Даю вам трыццаць секундаў!» — адрэаў чыноўнік. Аднак паколькі госьці адносіліся да свайго каштоўнага часу больш марнатраўна, на наступную сустрэчу прыйшла ўжо нейкая адказная дама, якая, як толькі ў чытачоў узынікі пытаныні, ускоквала і рабіла аў'яву:

— Нашыя госьці галодны! Их чакае абед!

— На абед Вы таксама пакінече нам трыццаць секундаў? — пацікавіліся «галодныя» госьці, але толькі паслья таго, як адказалі на ўсе пытаныні залы.

Алібі

Падчас презентацыі кнігі «Дзесяць вякоў беларускай гісторыі» да Уладзіміра Арлова падышоў чытач, які папрасіў падпісаць кнігу для яго жонкі. Гэта, маўляў, будзе адначасова і алібі, што ён быў ня дзе-небудзь, а на сустрэчы з Арловым, і да таго ж кніга стане падарункам жонцы. І Арлоў, падпісваючы кнігу, пажадаў невядомай яму жанчыне сярод іншага і незалежнасці (разумеючы, безумоўна, незалежнасць Беларусі). Аднак гэта абсалютна не задаволіла чытача — увесі час ён хадзіў кругамі, а калі публіка разышлася, выказаў незадаволенасць гэтай дэзвюхсэнсоўнасцю: «Мая жонка, — зрабіў ён заяву, — замужняя жанчына. І тому павінна быць залежнай ад мужа!»

Тым ня менш, Арлоў па-ранейшаму зычыць сваім чытачам незалежнасці. У тым ліку і замужнім жанчынам.

Як Арлова ўзялі «с полічным»

На 50-гадзі Уладзіміру Арлову былыя калегі з выдавецтва «Мастацкая літаратура» падаравалі 50-даляравую «банкноту» павялічанага памеру, з якой замест прэзідэнта ЗША на съвет радасна пазіраў сам юбіляр. Тут жа значыліся дата нараджэння літаратара і стаяў яго ўласнаручны подпіс — замест подпісу дырэктара Нацыянальнага банку ЗША.

Сястра Арлова, пабачыўшы «банкноту», папрасіла зрабіць копію і для яе. Праходзячы каля аднаго з пунктаў ксеракапіраваньня ў раёне чыгуначнага вакзалу, Уладзімір раптам успомніў просьбу любімай сястры і папрасіў юную і сімпатычную супрацоўніцу зрабіць трэх копій. Аднак, сказаўшы: «Хвіліначку пачакайце», тая некуды зьнікла. Калі ж вярнулася, была не адна, а разам з міліцыянтамі, якія запрасілі пісьменьніка ў службове памяшканье.

«Сядайце, — прапанавалі супрацоўнікі праваахоўных органаў затрыманаму, ня глядзячы на бурныя пратэсты апошняга. — У нас шмат часу. Давайце пагутарым, што гэта такое і хто даў Вам гэту купюру?...» Напэўна, ахоўнікам парадку не было чаго рабіць, і яны вырашылі ідэнтыфікацыю Арлова з чалавекам, які паглядаў з 50-даляравай «купюры». Таму пісьменьніку давялося паказаць пашпарт — дзеля параўнанья з фотаздымкам...

Аднак «беседа» яўна зацягнулася, пра што Арлоў неаднойчы і намякаў. (Да слова, падчас размовы ён спрабаваў пераканаць, што за сваю 50-даляравую «банкноту» ня зможа нічога набыць нават у Шклousкім раёне, што маладых міліцыянтаў чамусыці вельмі весяліла.) Пакуль не зявіўся афіцэр, які ня толькі загадаў дараўваць затрыманаму волю, але сказаў пільней супрацоўніцы пункту ксеракапіраваньня, што яна абсолютна законна мае права зрабіць столькі копій гэтай «банкноты», колькі яе гаспадар пажадае.

...у кожны інтэлігенты дом

Кінарэжысёр Уладзімір Аляксандравіч Арлоў пасля выхаду сваіх дэльюх кніжак палюбіў пакідаць такі дароўны надпіс (маючи на ўвазе пісьменьніка Уладзіміра Аляксеевіча Арлова): «Кнігі Уладзіміраў Арловых — у кожны інтэлігентны дом!»

Здрадлівае шчасьце

Уладзімір Някляеў прыгадваў:

— Атрымаўшы прэмію Ленінскага камсамолу, паехаў я ў Італію. Спініўшыся ў гатэлі, жыў разам з адной расцудоўнай дзяўчынай-італьянкай, якая была ці дачкой, ці пляменьніцай гаспадара фабрыкі венецыйскага шкла. І вось аднойчы прачынаюся нараніцы, выходжу на балкон, від проста чароўны — сонца ўзыходзіць! Стая і думаю: «Вось яно, шчасьце!» Калі ж вяртаюся ў пакой, дзяўчына мая раптам гаворыць, што ад мяне пахне... дзярмом. Толькі тады я зразумеў, што, калі быў на балконе, няўзнак уступіў у птушыны памёт. І падумаў, што калі наўна лічыш, быццам дасягнуў абсолютнага шчасьця, у гэты момант зайдёды ёсьць шанец уступіць у дзярмо.

Уся справа ў жонцы

...Прыгадаўшы аднойчы адну вясёлую гісторыю 70-х гадоў мінулага стагоддзя, Уладзімір Някляеў уздыхнуў:

— Толькі друкаваць яе нельга... Адбылася гэта гісторыя на кватэры аднаго чалавека. Не магу называць яго прозывішча, паколькі гэты чалавек, дзякую Бому, яшчэ жывы. Але самае істотнае — і гэта ўжо вялікая проблема — дасюль жывая яго жонка...

